

בעזרת השם יתברך ויתעלה

ספר
פועל
ישועות
ראדשיץ

ע"ש הרה"ק סבא קדישא
מרון רבינו רבי ישכר בער בן רבי יצחק זצוקללה"ה

יצא לאור בעזהשי"ת ע"י
ישיבה ומתיבתא תורת אמת ד'ראדשיץ

הורתו ולידתו בקדושה

בעודו נער היה ר' יצחק באראן ז"ל משמש את רבינו הקדוש המגיד הגדול הרבי ר' בער זצוקללה"ה ממעזריטש, והיה איש תם וישר, סר מרע וירא ה'. בימים ההם היתה אצל רבינו הה"מ ממעזריטש משרתת אחת בתולה הבאה בשנים, הלא היא 'מרים ב"ר יהודא ליב', (אחות הגה"צ רבי זונדל זצ"ל דומ"ץ דק"ק ראדשיץ יצ"ו), שכבר הגיעה לפרקה, וגם היתה חולנית ר"ל וללא תואר והדר, ולאבותיה היתה כמובן קשה מאוד לעשות עמה שידוך. פעם אחת קרא הה"מ ממעזריטש זצ"ל את משמשו הב' יצחק לחדרו, והציע לפניו לשדך את הבתולה המשרתת בביתו, מתחילה לא אבה לשמוע מזה בשום אופן, באומרו כי כל מה שמצוה לו רבו לעשות עושה באמונה ובלב שלם, רק זאת לא יוכל לשמוע לו, כי איככה אוכל לסבול את גודל הבושה שיהיה לי מזה, עד שהה"מ ממעזריטש הפציר בו מאד, והבטיח לו שיהיה לו ממנה בן שיאיר לכל העולם כלו כמוהו. אז הסכים לעשות השידוך כפקודת רבו, ותיכף עשו התנאים ונשא אותה. ויולד להם ילד שעשועים, בשנת תקכ"ה, ויקרא שמו בישראל 'ישכר בער' אחרי אביו, הלא הוא מרן רבינו הסבא קדישא מראדשיץ זי"ע ועכ"י. [נפלאות הס"ק ריש ח"א וח"ב].

ימי נעוריו

גם במעלליו יתנכר נער, כד הוה טליא בר שבע שנין ולמד אז בחדר, היה הס"ק מתנהג שהלך מדי יום ביומו לטבול במקוה, אף בימות החורף והקור, (וכידוע לא היו מחממין אז המקואות בכל יום, אף במקומות הגדולים, ובפרט בעיירה הקטנה), ועפ"י הרוב היו המים קרים וקפואים כמו נד, וכל זה לא הפריע את הילוכו ודרכו בקודש, ותבר גזיזי דברדא וטבל, והדבר הזה היה בהצנע זמן רב. והנה היה לו להס"ק חבר אחד אשר למד עמו ביחד בחדר, אשר התרועע עמו והיה דבוק בו, והוא ידע מעשהו בקודש, והתקנא בו לעשות כמעשהו, והלך גם הוא לטבול בכל יום, עד שאירע לו מקרה רעה ה"י, שבהלכו פעם אחד בימות הקור למקוה קרה מאד התקרר, עד שנחלה ונפל למשכב על דלקת הריאה ר"ל מגודל השיעול, עד

שהגיע לידי סכנה. והנה כאשר נתוודעה לאם הנער סיבת התקררותו, שהיה מחמת קנאותו בחבירו העלם הקדוש הלז, רצתה אל הס"ק ושפכה את כל חמתה עליו לאמר, לא די שאתה משוגע הצרכת להביא גם את בני לידי סכנה? ועוד בחירופים וגדופים שונים שצעקה עליו מרוב צערה, ולא הועילו לו כל התרוצים, שבאמת הוא אינו אשם בזה כלל, כי מי צוה להנער לעשות כמעשהו. והנה הס"ק הרך לבב הזה בשמעו את מצב חליו של חבירו כי רע מאד ר"ל, נכמרו רחמיו ורץ תיכף אל העליה שעל הבית [שבו שכב חבירו העלם], והתבודד שם ואמר תהלים עד גמירא לרפואתו, והרבה כל כך בדמעות עד שכמעט נתמלא צלוחית קטנה עם דמעות שהוריד בעת אמירת התהלים, ולקח הס"ק חתיכת צוקר וטבל בתוך הדמעות, ונתנו לתוך פי הנער החולה, ותיכף הוטב לו ממחלתו המסוכנת, ונתרפא והבריא כאחד האדם. [נפלאות ריש ח"ב בשם הה"צ ר' אליעזר שמואל הכהן ז"ל מטאמאשוב נכד הס"ק, - ששמע מדו"ז הה"צ רבי חיים מאיר פינקלער זצ"ל מפינטשוב נכד הס"ק].

עבודת ה'

בעת שהסבא קדישא היה סמוך על שלחן חמיו בחענטשין, ביקש חותנו ממנו שיקח עצמו למסחר ואולי ירויח ויפרנס את עצמו בזה, וישמע לקול חותנו ונסע לדרכו עם עגלה מלאה יי"ש. באמצע הדרך נתהפך העגלה עם היי"ש, ויגע הערל בכל כוחו ולא יכול להקימו בשום אופן, ויצעק הערל אל הסבא קדישא שיסייע לו להקים העגלה עמו, והשיב לו הסבא קדישא שאינו יכול, וגער עליו הערל בכעס, ואמר בזה"ל 'מאזיעש אליע ניעכצעש', (- יכול אתה אבל אינך רוצה), וכל ימיו התאנח הס"ק על זה שאמר לו הערל שיכול אבל אינו רוצה. [נפלאות ח"א נ"ז. בשם ר' חיים מאיר מפשעלבארז ע"ה, ששמע מאביו ז"ל שהי' מחסידי הס"ק, ועי' בס' שיחות חיים עמוד ה' מעשה כזו שהי' אצל היהודי הק', נעתק בנפלאות הס"ק י"ד].

רוח ה' דיבר בו

טרם התגלות הסבא קדישא זי"ע, בעודו רך בשנים, בעת אשר כתת רגליו לקבל פני רבותיו הקדושים זי"ע, אירע לו פעם אחת שעבר דרך הכפר 'וויעלגא וואלא', והיה שם בית מזיגה אחת שהחזיק איש כשר וירא ה', אשר היראים וחרדים שהיו עוברים דרך הכפר היו יודעים ומכירים אותו, ולזה הסיבו דרכם שם, ונחו שם מטורח הדרך, וסעדו לבם ואחר כך יעבורו. וכאשר היה הס"ק רעב ועיף מטורח הדרך הלך גם הוא אל האכסניא ההוא, כדי לנוח שם ולסעוד לבו, ואכל שם ביחד עם שאר החסידים החרדים, אשר הלכו גם כן לקבל פני רבותיהם הקדושים זי"ע. ויהי כאשר הגישו הרוטב של בשר אל השלחן כולם אכלו כדרכם, והוא לא שלח ידו ליטול הכף ולטעום את התבשיל, מתחילה לא הרהיב עוז בנפשו - מגודל ענותנותו - לומר מעצמו הטעם שלא רצה לאכול התבשיל, רק אחרי שאלת כמה אנשים חרדים המסובים שם אמר להם תיכף, שכן היתה כוונתו להפרישם מאיסורא, וכה אמר להם, תדעו שהבשר לא נמלח עדיין ובשביל זה אינני אוכל התבשיל, ויהי כמצחק בעיניהם. וכשמוע בעל האכסניא הדברים כעס וצעק עליו צעקה גדולה, ראו נא הבטלן הזה שהרהיב עוז בנפשו לאמור שהבשר לא נמלח, והעיז לבו לחשוד אותנו, בדבר שנודע לכל שכל התבשילים הנעשים אצלי כשרים הם על צד היותר טוב, אבל הצדיק הזה אחז דרכו באחד ומי ישיבנו. עד שהבעל אכסניא קרא לפניו את המבשלת, במכיון כדי להכחישו ולהצדיק את עצמו, ולהוכיח לפני כל שהוא רצה רק להוציא שם רע בחנם, ושאל אותה בפני כל שתאמר האמת מהבשר הזה, בתחילה כחשה ואמרה שהבשר נמלח כדת וכדין, אז קם הסבא קדישא ממקומו, ואמר לה כי טוב יהיה לה בזה ובבא אם תודה על האמת, ואיים עליה ואמר כי לא טוב תהיה אחריתה אם תכחש. אז הודתה על האמת ואמרה, שקנתה הבשר בשעה מאוחרת בזמן סעודת הצהריים, ומיראה שלא יקפיד עלי הבעל הבית שלא הכנתי הסעודה בזמן הראוי, וגם לא חפצתי לאחר הסעודה בעת שהאורחים כבר באו, חטפתי הבשר והדחתי אותו במים במהירות, ונתתי תיכף לתוך הקדירה לבשל. ואז נתגלה הדבר לעיני כל כי לא איש פשוט ובטלן הוא, רק רוח הקודש ברור הוא,

ובראותו כי כולם ראו ותמהו על הדבר הנפלא הזה, לא היתה דעתו נוחה מזה, והסתיר הדבר והקטין הענין, ואמר לכמה מהחסידיים החרדים כי זה דבר פשוט הוא, וכל איש שמבין ויודע לבשל מבין זאת, והראה להם איזה קרטים אדומים קטנים בתוך הרוטב, וזה הוא מחמת שלא פלטה הדם, ופייסו אותו על שבתחילה שחקו ממנו, ומאז התחילו לנהוג בו כבוד, וקדוש יאמרו לו. [נפלאות ח"ב ה':].

טהור עינים

א.

פעם אחת כאשר נסע הס"ק דרך הכפר 'שיליפיע' - הסמוכה לראדשיץ בערך עשרה פרסאות - לצורך איזו ענין, ביקש היהודי הגביר משם אשר היה 'פאדריאטשיק' ממרן הקדוש שישוב אצלו עד שימלא את בקשתו, והסכים הס"ק ועשה עבורו סעודה כסעודת שלמה בשעתו, וגם העמיד עבורו יין משובח מאד. וכאשר לקח הס"ק את הבקבוק לתוך ידו הקדושה, תיכף הרגיש ואמר כי יין נסך הוא, ואמר אליו הגביר בתמהון חלילה וחם מלהזכיר, ולא יתכן כזאת, כי היין הזה משומר היטב במרתפי, וזה דבר שאי אפשר להיות, ולקח הס"ק עוד הפעם את הבקבוק יין לתוך ידו הקדושה, ונתן למשמשו החסיד ר' ישראל ע"ה, ואמר אליו אם הבעה"ב מסכים תניח לי היין הזה לתוך 'קלימעקעל' (רייזן טאש) שלי, ובליל שבת קודש אי"ה אסתכל בו אם יש חשש נסך עליו או לא, ונסע הס"ק לביתו. בימים האלה היה החסיד ר' ישראל יצחק טייטלבוים ע"ה מוואלינאוו, המלמד אצל בעה"ב הנ"ל, וכאשר נסע הס"ק משם, לא נח ולא שקט ר' ישראל איטשע המלמד הנ"ל, לחקור הדבר על בוריו אם יש איזו שאלה על היין או לא, מאחר שהס"ק לא רצה לטעום ממנו בהיותו פה ואחר כך לקחו עמו על הדרך. ויהי לעת הערב אחר גמר החסיד ר' ישראל איטשע את השיעור עם תלמידיו בני הגביר, הלך לטייל חוצה, ואסתייע מילתא שהפועלים האשכנזים שעבדו שם בבניית בית חרושת של ברזל של המלוכה עברו לפניו, והתפארו אליו בלשונם לאמור: דער ראבינער האט געטרינקען וויין וואס מיר האבין גיהאט אין די האנד! ושאל אותם באיזה אופן הגעתם אל היין הזה,

והשיבו לו שהיו לנו כלים בתוך המרתף הזה, וכאשר לקחנום משם נגענו בידינו בהיין הזה. ויהי כאשר שמע החסיד ר' ישראל איטשע הנ"ל מהם הדברים האלה רץ תיכף רגלי בכל כוחו לראדשיץ, ובעת ריצתו שמה הרגיש הס"ק בבואו ואמר לאנשי ביתו: ר' ישראל איטשע רץ הנה להודיע לי חדשות! וכאשר בא לבית הס"ק עיין מאד מרוב ריצתו, לא היה בכוחו לדבר אלא קיצור דברים אלו: רבי, דער וויין איז נסך! ושאל אותו הס"ק בלשון שחוק: האמת שיראת שלא אשתה ח"ו יין נסך? ראה היין עוד חתום אצלי! והמשיך לומר - מעתה לא תהיה עוד שם מלמד, איי איי ואם תאמר מה נאכל? ולקח ידיו הקדושים וסמך ידיו על ראשו, ואמר 'ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ', ואז נושע בבנים, אשר היה עוד מחוסר בנים ר"ל, וגם נושע בפרנסה טובה, אשר נמסר לו 'קאנסעסיע' מאת המלוכה שהפיק לו פרנסתו בריוח גדול, עד שנתעשר מזה מאד מברכת אותו צדיק. [נפלאות הס"ק ח"ב ח: בשם נכד בעל המעשה, החסיד ר' יעקב אהרן טייטלבוים שו"ב דק"ק ראדשיץ יצ"ו, ששמע מאביו הג"ר בערל טייטלבוים ע"ה מו"ץ דק"ק קינצק יצ"ו, ששמע מאביו החסיד ר' ישראל יצחק טייטלבוים ע"ה בעל המעשה].

ב.

הרה"ק בעל תפארת שלמה זצ"ל מראדאמסק נסע פעם אחת מעירו עם אחוזת מרעהו, בעגלה אחת לראדשיץ, והיה אז קור ושלג רב על פני הארץ. ויהי באמצע הדרך רמז הערל הבעל עגלה להנוסעים עמו שיתנו לו קצת משקה לתוך פיו, כדי לחמם את עצמו, ואם לאו יעמוד ולא יסע הלאה, מחמת שהדרך היתה קשה אז מאד, וכשראו שהערל קיים דבריו והעמיד העגלה ולא רצה ליסע, אז באין ברירה הוציאו מחבילתם צלוחית יין משובח, אשר לקחו עמהם לכבד בו את מרן הס"ק, ופתחו ונתנו לו כוס יין, והערל לא הסתפק בזה, ולקח את הצלוחית ושפך לעצמו עוד איזה כוסות, והשאר החזיר להנותן לו, והאיש הזה רצה להשליך הנשאר על פני השדה, כי מה יעשו עוד ביין כזה, וכראות זאת התפארת שלמה לקח מהר את הצלוחית היין מידו, ופתח צלוחית אחרת ושפך לתוך זה שיהיה מלא כמקודם, וחתם פי הצלוחית היטב באופן שלא היה ניכר כלל שהיה פעם אחת פתוח, ואמר

להם אראה לכם חדשות בזה. ביום ערב שבת קודש הגיעו לראדשיץ, ובליל שבת קודש הושיט התפארת שלמה הצלוחית יין ההוא אל המשמש שיתן זה אל השלחן הטהור, ויהי כבוא הס"ק אל השלחן וראה את הצלוחית יין מרחוק, צוה למשמש להגיש לפניו היין להראות לו, וכאשר הסתכל ביין, אמר לו לך עם צלוחית זה והשליכהו בנחת לתוך האשפה כי נסך הוא. ומיד רמז התפארת שלמה אל הבעלי בתים שלו, וכולם נשתוממו מאד מהמראה הנוראה אשר ראו עיניהם, גודל רוח קדשו של רבינו הס"ק מראדשיץ זי"ע. ובעת חזרתם לביתם אמר להם התפארת שלמה, לא תעלה על דעתכם שכוונתי היה לנסות את רבינו מראדשיץ, חלילה, כי ברור אצלי רוח קדשו מכבר, ואין זה שום חדשות אצלי, אלא חפצתי להראות מהו ענין רבי גם לפניכם. [נפלאות הס"ק ח"ב כ"א: בשם החסיד ר' יעקב יצחק בהה"צ ר' בנימין גאטשאל זצ"ל מראדשיץ נכד הס"ק].

אחרי חתונתו

בעודו רבינו הס"ק רך בשנים והיה נודד בגלות, אירע לו פעם אחת בהיותו הולך בדרך והיה עייף מטורח הדרך, עבר דרך כפר אחד שהיה דר שם אופה יהודי, והיה קר לו כי היה אז ימי החורף, וביקש מהיהודי שיניח לו ללון אצלו, ואמר לו האופה שיעשה לו משכב על התנור מלמעלה כדי שלא יהיה לו קר. והאופה לא היה לו אלא חדר קטן אחד אצל חדר בית האופה, ויהי בלילה אחר חצות בעת שכולם כבר ישנו, והנה שמע רבינו הס"ק קול אנחה ויללה מהכפרי, שהיה גונח מאד, וסיפר רבינו שבכל פעם בעת שמעו היה נשבר לבו בקרבו, ונפל ממנו תלחי תלחי, כי חשב שבלי ספק הוא מקונן על חורבן בית מקדשנו ועל השכינה שהיא בגלות, והיה בוש מאד על עצמו, כי אם אדם פשוט וכפרי אשר הוא עם הארץ ומצער כל כך על גלות השכינה, איך יכול להרים ראשו נגדו, וסבל חולשת הדעת גדולה מאד מזה, ורצה לעשות מעשה לסגף עצמו עוד יותר, עד ששמע רבינו הס"ק את קול זוגתו ששאלה את בעלה הכפרי על מה ולמה הוא מתאנח כל כך, וענה לה: 'יענטע' עד מתי תבשלי [בעדי] תפוחי אדמה עם תפוחי אדמה, כבר בא העת שתבשלי לי

'קליסקעליך', (- לביבות)! עכשיו בשמעו כי האנחה הוא רק על דברים ארציים, נחה דעת רבינו הס"ק. [נפלאות ח"ב מ"ג. בשם החסיד הישיש ר' יעקב זאב זילבערבערג ע"ה מאוזערוב בשם רבינו הס"ק זצ"ל].

את הלחץ זו הדחק

א.

לפני התגלות מרן רבינו הסבא קדישא היה ביתו מעונה בדחקות גדול, פעם הציקתו זוגתו הרבנית הצדיקת, עד מתי נסבול חרפת רעב, השיב לה רבינו זצ"ל ומה עצה יש לי לעשות, אמרה לו היות כפי השמועה שבעיר ווארשא יש אשה עשירה ושמה 'טעמיר'ל' והיא נותנת משרת פרנסה לכל האנשים תמימי דרך, והלא גם אתה איש תם וישר, על כן עצתי אמונה שתסע אליה ותתן גם לך איזה משרה שממנה נוציא פרנסתנו, תשכים בבוקר ולאחר התפלה תשים לדרך פעמיך. הסכים רבינו הס"ק לדבריה, והשכים בבוקר ועמד להתפלל וגמר תפלתו לפנות ערב כדרכו בקודש. צעקה הרבנית ומה יהיה מזה הלא בלילה אין דרך לנסוע, אין עצה כי אם ישאר הדבר על מחר, ובבוקר תשכם ותעמוד להתפלל במוקדם יותר. ויאמר לה בעלה הס"ק שבמכיון יהיה ניעור כל הלילה כדי שיוכל להתפלל בהשכמה יתירה, וכן עשה, אבל גמר תפלתו עוד יותר באיחור מיום אתמול. וכאשר התחילה זוגתו להתרעם עוד, השיב לה רבינו הלא אמרת שטעמיר'ל נותנת פרנסה לכל האנשים המהוגנים, אם כן לא נשאר על חשבון השי"ת כי אם אנחנו שנינו, ואם טעמיר'ל יכולה לפרנס כמה וכמה אנשים הלא השי"ת מלא כל הארץ כבודו בוודאי שביכלתו לפרנס לשני אנשים כמונו, והשתיק אותה בדברים האלו עד שהודיתה לדבריו הקדושים. [נפלאות ח"א י"א:].

ב.

פעם אחרי חג הפורים, בימי עלומי רבינו הסבא קדישא, בעת הליכתו מרבו הקדוש מלובלין זי"ע לביתו, וגודל דחקותו אז אין לשער כידוע, ולזה הוכרח ללכת רגלי כל הדרך, עד שנתייגע מאד מרוב הליכתו. ומרוב עייפות וחולשת הלב שלא

טעם דבר מאכל איזה ימים, כי אפס לו הצידה שלקח עמו על הדרך, נתעלף ונפל ארצה באמצע הדרך באין אונים, ולא היה שם איש להקימו ולהשיב את נפשו, אבל השי"ת עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות ריחם עליו, ואיסתייע מילתא שבאותו הפרק נסע דרך שם נגיד מפורסם מעיר וולאדאווא, מאנשי שלומו של מרן הקדוש מלובלין זצ"ל עם מרכבתו, וכראות הנגיד מרחוק שאיש שוכב על הארץ באם הדרך צוה תיכף להעמיד את מרכבתו, וירד לראות את האיש, וראה שהוא כמעט גוסס ואין בו עוד רוח חיים, מיהר ולקח בקבוק יין ושפשף אותו היטב עד שהשיב את נפשו, והנגיד הכירו שראה אותו אצל הרבי מלובלין זי"ע, ולקחו עמו על מרכבתו, ונתן לו מהיין ומהמאכלים שלקח עמו, [ובראותו שאינו אוכל השתדל אצלו שיאכל לשובע נפשו, באמרו 'נו בעריל פארוואס עסטו נישט'], עד שהחיה את נפשו ממש ונעשה בריה חדשה. אחר כך אמר לו הנגיד שרואה בחוש כי מן השמים נסתבב לו זאת, כי מעולם לא אירע לו כזאת שיסע במהירות נפלא כאשר נסע בפעם הזה, (כי הסוסים רצו מאליהם כמו שרדף מי אחריהם), ואם היה מאחר חלילה בכמה רגעים אזי ח"ו נפשו יוצאת, ונתנו שניהם הודיה להשם יתברך על זה, ונסעו יחד לעירו, ונוסף על זה גם נתן לו סכום חשוב על הוצאות חג הפסח, והס"ק הכין מזה כל צרכי החג ברחבות ידים. עברו וגם חלפו ימים רבים וגם שנים, וכבר נתפרסם שם רבינו הסבא קדישא, והנגיד הנ"ל שהחיה את נפשו של רבינו, שכח מכל המעשה אשר נעשה. ויקר מקרה ל"ע שהנגיד הנ"ל התחיל מזלו לירד אחורנית ר"ל, ומעט מעט נתמסכן והלך עד שנעשה עני ואביון ר"ל, ולא היה לו לשלם שכר האוראנדא, עד שקצף עליו הפריץ ונתנו לבית המשפט, ויצא הפסק שאם לא יתן לו השכירות בעוד ב' שבועות ביום פלוני אזי יוכל להשליך אותו החוצה מהאוראנדא בלי שום טענה ומענה. כשמוע זאת חשכו עיניו מהפסק האיום הלזה, כי לא היה לו על מזון סעודה אחת, ומאין יקח לשלם הסכום הגדול בעד שתי שנים. ויהי היום שהנגיד ובני ביתו ישבו יחד דואגים ומתאנחים, לחשוב מחשבות כדת מה לעשות, עלה בדעתם היות שיש בעיר ראדשיץ צדיק ופועל ישועות, אשר הרבה אנשים נוסעים אליו ונושעים על ידו, על כן עצה היעוצה לפנות שמה גם המה. ואכן תיכף שם הנגיד הנ"ל לדרך

פעמיו, אם כי לא זכר כי הלא הוא הצדיק אשר הציל אותו בידי ממות לחיים ממש, ומחמת ששמע שקשה מאד לבא תיכף אל הקודש פנימה, ומוכרחים להמתין עד שיוכלו ליכנס, על כן לקח עמו מכירו הה"ק ר' יחיאל מאוזרוב זצ"ל, שהוא היה מהמקורבים אצל רבינו בראדשיץ, אם כי זה עתה חזר מראדשיץ, כדי שהוא יכנס עמו וימליץ בעדו לפני הסבא קדישא. בבואם לראדשיץ נכנס הה"ק ר' יחיאל תיכף אל בית מדרשו של רבינו, וביקש מהמשמש שיודיע להסבא קדישא שהוא בא עם איש אחד אודות דבר נחוץ אשר אין להשהות אותו, והוא נוגע לסכנת נפשות ר"ל, ע"כ ביקש שיכניס אותו תיכף, וצוה הסבא קדישא שיכנסו. בבואם אל הקודש פנימה שאל הסבא קדישא את הה"ק ר' יחיאל, (שהיה כאמור לפני ימים אחדים בראדשיץ), מה שוב מעשיך פה, וסיפר לו את כל המעשה עם הנגיד, והראה שבא עבור האיש הזה. והסבא קדישא הכירו, וקרא למשמשיו ויתן צו להם שיכבדו את האיש הלזה, ויעשו עבורו סעודה גדולה כסעודת שלמה בשעתו, וכן עשו, והנגיד התפלא מאד על זה, ולא הבין כוונתו ועל מה מגיע לו כל הכבוד הזה, ובכל זמן הסעודה עבר הסבא קדישא דרך החדר שאכל שם הנגיד, ומילל הס"ק כמו לעצמו כמה פעמים: 'נו בעריל וואס עסט דו נישט?' והנגיד לא הבין כוונתו בזה ועל מה הדברים מגיעים, עד שלא יכול להתאפק מבלי לשאול את פיו הקדוש על זה, אז הזכיר לו הסבא קדישא זי"ע את הנס שאירע לו על ידו, שהציל אותו ממות לחיים, עד שהתחיל הנגיד לבכות מגודל השמחה, שנודע לו אז איזה איש הציל בעצמו ממות לחיים, והזכיר לפניו את מצבו, ואמר אליו הסבא קדישא ואם החייתם נפש מישראל בשביל זה לא צריכים עוד לבכות, והנגיד נושע אחר כך וזכה במשפט, וגם נוסף לזה שנתעלה בעשרו מברכתו של רבינו הס"ק הרבה יותר מאשר קודם המשפט. [נפלאות ח"א כ"ד: בשם ש"ב הה"צ ר' אליעזר שמואל הכהן זצ"ל מטאמאשוב, בשם ק"ז רבינו הס"ק זצ"ל].

ג.

קודם שנעשה הס"ק מנהיג ורבי על עם קדוש היה עני גדול מאד, וסבל הרבה תעניתים מחמת חסרון לחם, פעם אחת אירע לו שקודם יום הכפורים לא היה לו

מה לאכול, והתענה איזה ימים, וגם לאחר יום הכפורים היה חי בלחם צר ומים לחץ, ועל חג הסוכות לא היה לו שום דבר לכבוד יום טוב, אשר ע"כ ערב יו"ט אחרי התפלה ישב רבינו בבית המדרש, ולא הלך לביתו, כי ידע שאין לו כלל מה לאכול, אבל בערב יום טוב לקחה אשתו איזה תכשיט שהיה לה, ומכרה אותו בעד איזה סכום, ומזה קנתה חלות ונרות ותפוחי אדמה. וכאשר כל האנשים בעיר כבר גמרו את סעודתם וגם יצאו מהסוכה, בא הס"ק אל הסוכה, וכאשר ראה הנרות והחלות שמח מאד ונטל ידיו, ואולם יען שהיה רעב מאד, כי כאמור ישב בתענית כמה ימים, אכל התפוחי אדמה בחשק מחמת גודל רעבונו, אולם בתוך כך התיישב בדעתו ואמר כמו לעצמו: נו בעריל, דו זיצט דאך אין שיסל, נישט אין די סוכה? (- הלא אינך יושב בהסוכה אלא בתוך הקערה), ותיכף פסק הס"ק מלאכול. [עטרת שלמה נ"ה בשם הג"ר יצחק שמואלעוויטש זצ"ל בעמ"ס פלא יועץ, ששמע מפי אותו חסיד שהס"ק סיפר לו הדבר].

ד.

גודל דחקותו של מרן רבינו הסבא קדישא טרם התגלותו ידוע, פעם אחת אירע שבאור לארבעה עשר, בעת הגיע הזמן של בדיקת חמץ, ובביתו לא נמצא אף חתיכת לחם, עד שהוכרח לשאול משכינו ככר לחם, כדי לקיים בו המנהג של העשרה פתיתין, וגם מצות ביעור חמץ, ואגב זה סעדו לבם העטופים ברעב מכמה ימים, עד שממעט הלחם לא נשאר בו עד בוקר. ויהי בבוקר לאחר התפלה ובבית אין כל מה לאכול, וידוע דרכו בקודש שלא להגיד לשום איש, חוץ מהנ"ל שהוצרך לקיים מצות בדיקת חמץ, עד שעבר הזמן של אכילת חמץ, ויהי בשעה עשירית כאשר כבר קיימו הכתוב שאור לא ימצא בבתיכם, אבל מהכתוב בערב תאכלו מצות עדיין היו רחוקים, כי לא הוכן עדיין על חג הפסח אפילו פחות משוה פרוטה, ובני ביתו היו רעבים מאד מאתמול, כי מעט הלחם לא הספיק לכל אחד כי אם כזית, ולא זו אף זו כי היו מתאנחים על החג הפסח הממשמש ובא, ואין בבית אף כזית מצה, ועדיין הסתירו הדבר משכיניהם כמצות אביהם הקדוש, אשר שם בה' כל מבטחו, והשעות עברו וגם חלפו, ועיניהם כלות וצופות מאין יבא עזרם. בשעה

ג' אחר חצות היום, באו שני אנשים ממדינת אשכנז במרכבה כבודה, וישאלו לאנשי העיר באיזה מקום דר איש חסיד וירא שמים, שנזהר לאכל בכל ימי הפסח רק מצות שמורה, וגם נזהר מאוד אפילו ממה שהו דמשהו חמץ, ויתמהו אנשי העיר על האנשים האלו ועל מבוקשם, ומחמת שרבינו הסבא קדישא היה אז עדיין נחבא אל הכלים, והצניע מאוד הליכותיו בקודש, לכך לא ידעו אנשי העיר מגודל צדקתו וקדושתו, להראות עליו שהוא הוא החסיד מה שהאורחים מחפש, עד שמצאו שני נערים משכיניו שהיו דרים עמו בבית אחד, והכירו בו קצת לאיש אמונים, ותיכף הראו להם את בית רבינו הסבא קדישא, בבואם לביתו לא מצאו שם את רבינו הסבא קדישא רק את אשתו הרבנית, ושאלו אותה על בעלה איפה הוא, וענתה להם כי הוא יושב ולומד בבית המדרש, ושאלה אותם מה מבוקשם, ואמרו לה אנחנו ממקום רחוק, ומד' מצעדי גבר וכו' שמוכרחים להשאר בדרך בארץ אחרת, ובביתינו אנו נזהרים בכל החומרות, ורוצים אנו לערוך את החג המצות הבעל"ט כמו בביתנו, וכאשר שמענו על בעלכם כי הוא איש ירא וחרד לדבר ה' לכן ברצוננו להיות מחוגגי חג הפסח אצלו, כי מסתמא נזהרים אצלו בכל, כיאות לאיש כמוהו. וענתה להם הרבנית הצדיקת בלב נאנחה וברוח נשברה, הנה אגיד לכם האמת כי עדיין לא הוכן אצלי מאומה על חג הפסח, והשיבו לה כי על זה אין לה לדאוג כלל, והראו לה דרך החלון שבחוץ עומד על המרכבה תיבה גדולה, ותיכף הביאו התיבה הביתה ופתחו אותה, והנה היא מלאה מכל מילי דמיטב, מצות יין טוב בשר ודגים, וגם כל הירקות הנצרכים לסדר, עם כל מיני מעדנים, וערכו את השלחן כשלחן מלכים. וכשהגיע זמן המנחה, הלכו האורחים אל בית המדרש אשר היה שם רבינו הסבא קדישא, והתפללו שמה מנחה וערבית של חג, לאחר התפלה נגשו האורחים אל רבינו הסבא קדישא ויאמרו אליו גוט יום טוב, ורבינו נתן להם שלום, ויספרו לו לאמור, כאשר אנחנו מעיר רחוקה ממדינת אשכנז, ואירע לנו אונס שלא יכולנו להגיע לבתינו על חג הפסח, והיות ובבתנו אנו זהירים וחרדים לדבר ה', על כן גם פה רוצים אנחנו לחוג אצל ירא וחרד לדבר ה', וכפי ששמענו על מר שהוא מהחרדים, על כן רוצים אנו לחוג אצלכם. ויען רבינו הסבא קדישא ויאמר

להם, בודאי מסכים אנכי לדבר הזה, אבל מה אעשה שלא הכנתי על החג מאומה, ויאמרו אליו אם לא יהיה מה לאכול לא נאכל, והלכו עמו האורחים לביתו. ויהי כבוא רבינו הסבא קדישא הביתה, והנה הבית מלא אורה ושמחה, והשלחן ערוך ומסודר כשלחן המלכים, נשתומם מאד, ושאל להרבנית הצדיקת מה זאת, וענתה שהאורחים הללו הביאו את כל אלה, ותיכף נתן שבח והודיה להשי"ת על הנסים האלה, וגם שמח עם האורחים מאוד, כי ראה שהמה תלמידי חכמים גדולים ויראי ה', וערכו עמו הסדר ברוב עוז וחדוה, ועסקו כל הלילה בספורי יציאת מצרים, וכך היה גם בלילה השני, והאורחים ברכו לכולם, במוצאי יום טוב לאחר הבדלה הלכו האורחים החוצה ונעלמו להם, לאחר כמה שעות כשראה הסבא קדישא שלא באו חזרה, הלכו ובקשו אותם בכל העיר ולא מצאו אותם, ולא ידעו מה לחשוב, אבל הבינו כי לא דבר ריק הוא. ויהי כבא חג השבועות, ורבינו הסבא קדישא היה אצל מרן רבו הקדוש מלובלין זי"ע, ושאל אותו הרבי על מצבו, ויספר לו את כל אשר מצאו, הניסים מהאורחים וגם מה שנעלמו ממנו פתאום במוצאי יום טוב, ויען הרבי ויאמר לו היודע אתה מי היו האורחים החשובים הללו, הלא המה מלאכי מעלה 'מיכאל וגבריאל', אשריך וטוב חלקך, ומעתה אפילתך יאיר לך, ויתרומם קרנך בעולם מהיום והלאה. [נפלאות ח"א ג'].

ה.

סיפר הגה"צ רבי מאיר יהושע ז"ל האבד"ק קלימענטוב, חתן הה"ק רבי לייביש זצ"ל אב"ד דק"ק אפאלא ואזעראוו, שבעת אשר נתקבל ראשונה לשמש ברבנות דק"ק רייבויץ יצ"ו, נסע על שבת קודש לראדשיץ אל רבו הקדוש הס"ק, כדי לשאול את פי קדשו אם יסכים לו לקבל משרת הרבנות על שכמו. והוא היה מתנהג שבעת אשר רצה לשאול את פיו קדשו עצה או הסכמה על דבר מה, לא סיפר שום דבר מעולם לרבו הקדוש, אלא המתין עד שרבו הקדוש יאמר לו בעצמו על פי רוח קדשו, וכן היה בדבר זה, הרב לא אמר לרבו שום דבר, וגם רבינו הקדוש לא אמר לו מזה מאומה, הן לפני שבת קודש והן בשבת קודש ולמחרתו, אפילו ברמיזה. ויחשוב הרב בדעתו שבוודאי אינו מן השמים, יען כי לא הודיעו לרבו הקדוש מן

השמים מדבר זה. אמנם כאשר בא ליטול רשות לנסוע לביתו, דיבר אתו הסבא קדישא מדברים וענינים אחרים, דברי תורה וחסידות, עד שלבסוף התחיל הס"ק לדבר עמו בלשון נסתר שלא כהרגלו אתו, ואמר לו בזה הלשון: שמעתי שנתקבלתם למזל טוב לרב בעיר רייבויץ! ענה הרב ואמר לו הלא למטרה זו באתי אצלכם, כדי לשמוע מפיכם אם כן הוא הדבר. והשיב לו רבינו הקדוש בלשון נוכח כמקדם: אותי אתה שואל? ונשא ידיו למעלה ורמז בידו לגבוה, ואמר תם תם מה הוא אומר, ('שם' מתורגם בלשון פולנית 'תמן'), כלומר צריכין לדעת מה אומרים לזה שם, היינו בשמים, ושם בשמים נגזר עליך כן! ואמר לו הרב הלא זה הוא הדבר אשר דיברתי אליכם, ועל זאת באתי להודיע אצלכם, אם מה' יצא הדבר או לא, אז אמר לו רבו הקדוש שמע בני את אשר אספר לך. והמשיך לדבר עמו בלשון נוכח כמקדם: הנה ידעת ושמעתי כי אנכי הייתי מסתופף כל ימי בצל קדושת רבותינו הגדולים והקדושים, הלא הם רבינו הקדוש מלובלין, ורבינו המגיד הקדוש מקאזניץ, ורבינו היהודי הקדוש מפרשיסחא, זכותם יגן עלינו, וכן היה דרכי תמיד לילך מחיל אל חיל, מלובלין לפרשיסחא ומפרשיסחא לקאזניץ, וישבתי אצלם כמה שנים, ואחר זה נתעכבתי בביתי זמן מה, וחזרתי לרבותי הקדושים. פעם אחר חג הסוכות בלכתי לביתי, עברתי דרך עיר אחת, והכיר אותי איש חסיד אחד אשר היה גם כן נוסע לרבינו מלובלין, ושמח אתי מאד, ושאל אותי על מצבי ועל פרנסתי היאך היא, וכאשר השבתי לו קצת בשפה רפה, שאל אותי החסיד אולי תרצה להיות מלמד אצלי ואתן לך כדי פרנסתך, אז עלה בדעתי מאי האי דקמן, אשר פתאום בפעם ראשון יאמר לי אדם שאהיה מלמד, על כרחך שמן השמים הוא שנגזר עלי שאהיה מלמד תינוקת, וע"כ שלחו מן השמים מחשבה כזאת להאיש הזה, ואם כן שמן השמים הוא, מה לי לשאלו כמה מעות שיתן לי בעד המלומדת, כי מסתמא כאשר נגזר עלי מן השמים שאהיה אצלו מלמד כן גזרו כמה מעות שיתן לי, ומה לי לשאלו אותו על זה, והסכמתי לדבריו ונשארתי אצלו מלמד. וכל הזמן לא תבעתי הימנו מעות, רק כאשר נתן לי נטלתי הימנו ושלחתי לביתי, אמנם לא תבעתיו כלל, ולפעמים שלח הוא בעצמו מעות לבני ביתי, ומעולם לא שאלתיו כמה שלח, כי מה

לי לשאלו, הלא הכל הוא מן השמים, ובסוף הזמן כאשר נפטרתי ממנו בשלום נתן לי איזה רובל כסף, ואמר לי שאחזור אחר החג אליו על זמן השני להיות מלמד אצלו, וכך עשיתי, כי בודאי גם זה מן השמים הוא, ובזמן השני הייתי גם כן מתנהג אצלו כנ"ל. פעם אחת שאל אותי החסיד הנ"ל, מדוע לא תשאלני ולא תתבעני בשום פעם מעות, ולא תרצה לעשות עמי שום חשבון אם עוד מגיע לך מעות או לא, ולמה לא תשאלני כמה אני נותן לך, והשבתי לו גם כן כדברים האלה, אתה חושב שאצלך אנכי מלמד, ובדעתך וברצונך תלוי ועומד כל העסק, תדע שלא כן הוא, רק מן השמים נגזר על כל דבר קל, והשגחת הבורא יתברך הוא על כל דבר פרטי מכל איש ואיש, ואם כן למה לי לשאלך, והלא כמה שנגזר עלי מן השמים שיהיה לי כך אתה נתן לי ממילא. והנה בסוף הזמן כשנטלתי ממנו רשות לפטור לביתי לשלום נתן לי איזה רובל כסף, ולא אמר לי מאומה אם אחזור עוד אצלו אחר החג אם לא, וגם אנכי לא שאלתיו, וחזרתי לביתי לעיר פשעדבורז כי שם היה דירתי, וישבתי כל היום בבית המדרש, ועסקתי בתורה ובעבודה בהצנע, ואיש לא ידע ממני כלל, ובכל העיר הייתי נקרא אז בשם 'בעריל בטלן', כי בתורה לא הראיתי כוחי לשום איש בשום פעם, ועל פי רוב היה דרכי לומר תהלים הרבה, ולהתפלל ולומר תחנונים הרבה בבכיה רבה, ולזאת החזיקו אותי בכל העיר לאיש פשוט ובטלן. פעם אחת הגיע איש אחד מעיר אחרת לבית המדרש בעיר פשעדבורז, והכיר אותי כי ראה אותי הרבה פעמים אצל הרב המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע, ונתתי לו שלום ושמחתי עמו מאד, וכאשר שאלתי אותו מה עסקיו פה, סיפר לי שיש לו בת בוגרת וכבר הגיעה לפרקה פרק בתולה נשאת, ואין בידו לפורטה אפילו שוה פרוטה, ולזאת לא יוכל להשיאה בשום אופן, וכאשר תינה את מצבו הרע לפני רבינו המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע, יעץ לו כי יסע לאיזה עיירות בין החסידים ויקבץ מעות על נדוניא, על כן – פנה אלי ואמר לי- אהובי ידידי תמחול נא ותלך עמי בין החסידים, להשתדל עבורי ולקבץ מעות, כי רק אותך הכרתי פה, ואתה גם כן מכירני, לזאת עליך מוטל המצוה. אמרתי לו אמת ויציב, כן הוא הדברים, כי עלי מוטל המצוה הזאת יען שאני מכירך, אולם מה אעשה לך ידידי הלא אנכי בשפל

המצב מאד בעירי פה, ואף אם אני אלך אתך, יסרבו הרבה אנשים ליתן לי איזה נדבה מכל וכל, ואף מי שיתן נדבה בסך הכל יושיט לידי גדול או חצי גדול, ואוכל לקבץ בכל העיר לכל היותר לערך שני זהובים וכדומה, ואתה בטח נצרך לסכום הגון לדבר מצוה נחוצה כזאת, על כן יותר טוב שתשמע לעצתי, שתראה שילך עבורך איש נכבד ממני. אולם האיש ההוא ביקש אותי עוד הפעם, והשבתי לו גם בפעם הזאת האמת הנזכר לעיל, ובקשתי הימנו שיסלח לי על אשר אנכי ממאן בדבר הזה, והלך מאתי בקר רוח, ובשפה רפה השיב לי תשובה קצרה ונמרצה: אם כן הדבר, מוכח שאינך נכתב בהצעתיל של הקב"ה! והלך לו האיש לדרכו. אחרי זה נתיישבתי בדעתי מה כל החרדה הזאת, מה חטאי ומה פשעי כי אמר לי דברים רעים כאלה, כי אולי חלילה אינני בכלל ישראל, הלא אמרתי לו האמת, וגם יעצתי לו עצה טובה לטובתו, ומה היה לי לעשות יותר. ולא יכולתי לנוח על מקומי, וקמתי ורצתי החוצה, לחפשו ולשאלו ולהוכיחו על פניו, על מה ולמה קלל אותי קללה נמרצה כזאת, וחפשתי אחריו עד שמצאתיו ואחזתיו ולא רפנו עד שיאמר לי מה הרעש הגדול הזה אשר חרד עלי לקללני, והשיב לי בפנים שוחקות, חלילה לי מעשות כדבר הזה לבזות חלילה שום אדם בעבור זה, אך אספר לך ידידי המעשה ותבין את דברי. כי בעת שאמר לי רבינו המגיד מקאזניץ זי"ע לנסוע בין החסידים לקבץ נדבות, אמרתי לרבינו הלא כבד עלי הדבר מאד, באשר אנכי לא הסכנתי מעולם בכאלה לקבץ נדבות, והלא אינני יודע מוצאיו ומבואיו ואת מי אבקש לקבץ עבורי, ולאיזה עיר לנסוע, ונתן לי רבינו המגיד כתב מליצה בחתימת ידו הקדושה, ואמר לי תסע לעיר ראשונה שיזדמן לך עגלה, וידוע תדע שכבר גזרו עליך מן השמים כמה תקבץ בכל עיר ועיר, ומי שיקבץ וישתדל עבורך, ומי שיתן לך מעות, וכמה שיתן כל אחד ואחד, כן עושים בשמים רשימה וצעטיל על כל הנ"ל. ובכן נסעתי לדרך ארוכה כזו, וכאשר סרבת אתה בדבר הזה אז לא חרה אפי עליך כלל, רק הבנתי בטח היות שהנך ממאן בדבר הזה כי מן הסתם אינך נכתב בהצעתיל של הקב"ה, כי אלמלי היית כתוב בהצעתיל שלו בודאי לא סרבת, אבל לא היה חלילה כוונתי לבזות אותך. וכשמעי דברים האלה נובעים מפי מורי רבינו המגיד מקאזניץ

נכנסו דבריו מאד באזני, וחשבתי אז בדעתי מה איכפת לי אם אלך ואנסה, אולי אני נכתב ונמנה בהצעטיל של הקב"ה, ואין הדבר תלוי כלל באשר שאינני איש נכבד, כי מן השמים נגזר הכל, לזאת שאלתי סך הכל כמה צריך לו על נשואי בתו, ויאמר לי ארבע מאות זהובים לכל הפחות, והלכתי תיכף אל השוק. וביום ההוא היה יומא דשוקא, והיה שמה על היריד הרבה סוחרים מעיירות שונות, פגעתי ראשונה בסוחר אחד, ועל אף שלא ראיתיו מעולם בקשתי מאתו שיתן לי נדבה הגונה לדבר נחוץ מאד, והסוחר פתח תיכף את כיסו ונתן לי באנקנאט של מאה זהובים, והיה הדבר לפלא גדול בעיני, ועמדתי משתומם מהמעשה הזה, אז הבנתי שהנני באמת נכתב בהצעטיל הנ"ל של הקב"ה, וברכתי להשם יתברך שהצליח דרכי, והנני בין הנמנים בשמים לדבר מצוה רבה הלזו, משם הלכתי עוד בשוק בחשק גדול ונמרץ, כי כבר נשאו רגלי אותי ללכת, ונעשיתי קל ברגלי לילך בתשוקה רבה, וברוך השם שאני לבדי קבצתי בתוך כמה שעות ביום ההוא כל הסך הנדרש, ארבע מאות זהובים, ונתתי להחסיד הנ"ל, והבנתי שכל כוונת מורי ורבי הרב המגיד מקאזניץ היה עלי. גם אחר כך ישבתי ולמדתי בביהמ"ד כדרכי בהצנע ובהסתר, ושום איש לא ידע ממני, והייתי אביון מדוכא ר"ל, עד שהיו ימים כאלו אשר לא בא בביתי שום דבר מאכל, והתעניתי אני ובני ביתי, עד שאמרתי פעם אחת בלבי אלמלי היה אחד שיתן לי שלשה גדולים על לחם היה קונה וזוכה אצלי עולם הבא, עפ"י מאמרם ז"ל (סנהדרין ל"ז). כל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא, על כן אנסה בעצמי אולי אזכה ואקנה אצלי עולם הבא, וחפשתי איזה דבר למשכן על לחם, אולם לא מצאתי מכל ביתי דבר אשר יהיה ראוי למשכון, עד שפשטתי את אבנטי ונתתי להאופה שיתן לי בעדו לחם לפי הטף, וזכיתי בזה להחיות את בני ביתי העטופים ברעב וגם לחלק עולם הבא. (ובספר חמדה גנוזה ח"ב עמ' קמ"ו נשנה הדבר ובשינוי כל דהו, שהס"ק משכן אז כובעו ולא אבנטו.) רבינו הס"ק המשיך וסיפר, פעם עברו עלי כמה ימים שלא בא שום דבר אוכל לפי, ואיש לא ידע מגודל הלחץ זו הדחק אשר שורר בביתי, מכיון שלא רציתי לספר מזה לשום בן אדם. והנה אצל אחד משכיני היה ילד חולה מוטל על ערש דוי, עד שכל הרופאים

כבר אמרו עליו נואש, והם בקשו כל התחבולות שבעולם, וכבר עשו כל מיני רפואות, ולא מצאו שום עזר ותרופה להילד, והילד היה כבר סמוך למצב של גסיסה ר"ל, אז אמרה השכנה אל בעלה, שמע נא בעלי יקירי, לך אל הבטלן ר' בעריל, ותן לו ח"י גדולים, ובקש הימנו שיאמר תהלים ויתפלל בעד הילד, אולי בזכות אמירתו איזו קאפיטלעך תהלים יעורר רחמים מן השמים עלינו, שיתרפא הילד מחליו. וכך עשה, ובא השכן אצלי ונתן לי ח"י גדולים, ובכה לפני שאומר איזה קאפיטלעך תהלים בעד הילד החולה, כי כולם כבר אמרו נואש ה"י. אז תיכף הלכתי אל החנות, ובעד איזה גדולים קניתי לחם, ונטלתי את ידי וברכתי המוציא ואכלתי הפרוסה, ואז נפל בדעתי אולי בין כך ובין כך הילד איננו ח"ו, ואיך אנו יכולים לאכול פת כזה ואהיה גם 'בוצע ברך', כי אדעתא דהכי בודאי לא נתן לי המעות, ואמרתי לזו הרבנית קומה נא ונעבור אל השכן ונדעה מה נעשה בהילד. ובלב נשבר ונדכה הלכנו יחד ועמדנו תחת החלון ההוא, אולי נשמע מה משלום הילד, ושמענו כי הנער בוכה ובביתם שקט ושאנן, והבנתי כי נעשה שינוי לטובה בהילד, ואז חזרתי וגמרתי את סעודתי. ומאז והלאה התחילו אנשים לבוא אלי, ובעל כרחי הוכרחתי לקחת מהם כדי פרנסתי, כי ראיתי שמן השמים נגזר עלי כך. ועתה תדע ידידי, כי כאשר נתקבלת לרב בל תדמה בנפשך כי פרנסתך תלויה בדעת איזו בעלי בתים, או בדעת הקהל, לא כן הוא, אלא הכל הוא מן השמים, ומן השמים נתנה לך עטרת הרבנות, ולא תירא משום איש ואל תחת מפניהם, כי שום אדם לא יוכל להרע לך מאומה, וחזק ואמץ ותנהג נשיאותך ברמה לכבוד שמים, והשם יתברך יהיה בעזרך. [התגלות הצדיקים ל"ז].

1.

בימי חורפו בעת שהיה רבינו הסבא קדישא דר בחמעלניק, וסבל אז דחקות גדול ר"ל בהצנע כידוע, על כן לא הכירו אותו אנשי מקומו לאיש קדוש, רק החזיקוהו לאיש פשוט ובטלן. והנה בכל יום ויום היה דרכו בקודש להשכים ולילך מחוץ לעיר אל הנהר לטבול שמה, פעם אחת בעת הליכתו לטבול כדרכו, פגע בדרך ערל קטן שאין בו דעת להבחין, ובידו כלי עם דינרי זהב, וקשקש עם הכלי, ונגש אליו הערל

ואמר לו יהודי תקנה זאת, ושאלו רבינו הסבא קדישא כמה אתה רוצה בעד זה, והשיב לו הערל קטן בעד עשרה גדולים אמכור לך זה, והשווה עמו על חמשה גדולים אשר היה אז כל רכשו, וקנה המציאה הלז. ושמח עם הקניה הזאת אשר היה יכול להתעשר מזה, אבל בתוך כך התיישב בדעתו ואמר אל עצמו בעריל! בעריל! הבעל דבר השיגוך, מעתה אינך צריך להתפלל וללמוד עוד, אלא תהיה טרוד בכסף! וחשב זמן מה כדת מה לעשות עם הדינרי זהב, ולבו ובטחונו החזק בהשי"ת מנעו מלקיימן אצלו, אמנם היות שגם רצה שלא יזכה ערל אחר בכסף, וגם שלא ירגיש שום איש איך שכבר קנה והתחרט בו, על כן קרא לערל ההוא אליו, ואמר לו שהוא צריך להחמשה הגדולים בחזרה, ויעץ לו שילך ליהודי אחד הדר בשוק פלוני והוא יקנה אותה בבירור, והלך הערל אל היהודי הלז אשר היה עני מדוכא ר"ל, וקנה המציאה הלז, ונתעשר מזה הוא ובניו כמה דורות, ועד היום המה עשירים מדינרי זהב אלה. [נפלאות ח"א ח. בשם הה"צ רבי חיים אשר פינקלער זצ"ל מראדשיץ נכד הס"ק].

רוח ה' דיבר בו

.א.

בעת שהיה רבינו הסבא קדישא משוטט בגלות ונודד מעיר לעיר, ויקר מקרהו להתאכסן בבית אחד, אשר בעלת הבית היתה קפדנית מאד, ובראותה שנשפך מידו מעט מים על הרצפה בעת שנטל ידיו לסעודה, שפכה כעסה על האורח הנכבד הלזה, ותהי כמרחם על הארץ ואכזר על הבריות, וצעקה עליו בקול ותכנהו למבלה את הכל, וכעסתו בצרותיה והכלימה אותו בפני קהל ועדה בחירופים וגידופים שונים, והשיב לה הסבא קדישא מדה כנגד מדה, שבשכר זאת יעלה רקב בהאדמה הזאת אשר תחתיה עד עולם! ודבריו עשו רושם, והמקום הלז התחיל לרקוב, עד כי נגע הרקבון בקירות הבית ועד היסוד היה מכלה, וכאשר בנו הבית מחדש ורצפת אבנים עשו לה, עם כל זה לא הועיל מאומה, כי גברו בצעי המים תחתיה, ואין מרפא למקום הזה עוד, כי לחישתן וכו' השי"ת ישמרנו. [נפלאות ח"א כ"ג].

ב.

בימי חורפו בימי עניו ומרודו אירע פעם, שכבר היה להם איזו דבר מאכל אולם לא היה להם קערה לאכול בה ארוחתם, ובכן הלכה זו' הרבנית לשכנתה לשאול קערה, ובזה היתה היכולת להשקיט רעבונם. אמנם בתוך כך הגיע השכן לביתו ורצה לאכול ואין לו הקערה, ושאל לאשתו איפה הקערה, וכאשר אמרה לו שהשאלה את הקערה לשכנתה אשת ר' בעריל, כעס השכן על הדבר, והלך לשכינו הקרוב אליו לקחת את הקערה בחזרה, ובראותו שהם אוכלים אז בתוך הקערה, נתמלא כעס וחסף את הקערה, ואת המאכל שפך לפניהם על השולחן, והלך לו לדרכו. וזו' הרבנית נתביישה מאד והתחילה לבכות, והס"ק הרגיעה והבטיח לה שעוד יגיע זמן שיאכלו בקערה של זהב. ימים ושנים עברו, ואור הסבא קדישא התחיל להתנוצץ, הביא אחד לרבינו קערה של זהב, וצוה הס"ק לקרוא לזו' הרבנית ואמר לה שתאכל עמו בקערה זו, ואז הזכיר לה בעלה הס"ק את כל ונוכחת, באומרו שעכשיו שכבר ראה שנתקיימו דבריו, קרא לה שתאכל עמו ביחד בקערה של זהב, כדי לקיים הבטחתו. [זכרון דברים ס"ה. בשם הגה"צ רבי יהודא משה טיבערג זצ"ל הרבי מאלכסנדר בירושלים תובב"א].

ג.

בעת שמרן הסבא קדישא היה מלמד בעיר חמעלניק אירע פעם, שביום חמישי בשבת, שהיה יומא דשוקא, הלך אל האופה שהיה דר סמוך לבית המדרש, כדי לעשן לו את הלולקא ציבעך שלו, ומצא את האופה כשהיה לש אז עיסה, ע"כ כאשר הלך הס"ק משם אמר להאופה 'לוש בברכה', ומאז נתברכה העיסה שהיה לש, ולש זמן ארוך יותר משמונה חדשים, ועשה מזה לחמים הרבה מאד והעיסה לא כלתה, וכמעט נתעשר מהברכה הזו, עד שנפשו של האופה קצה מזה, וכשגגה יצאה מפי האופה ואמר 'מ'קען עס נישט פטור ווערען' ומאז כלתה העיסה והברכה שנמצאה בו. ולימים כאשר חזר אצלו הס"ק לעשן הלולקא שלו, וביקש ממנו האופה שיברך אותו שוב פעם שנית, השיב לו רבינו הס"ק בדרך צחות 'ניע זאוושע יארמארק', היינו בלשון פולנית 'לאו בכל שעתא מתרחיש ניסא'. [נפלאות ח"ב ט: בשם ש"ב הה"צ ר' אליעזר ז"ל מחמעלניק].

השגחה פרטית

א.

בעת שהיה רבינו הסבא קדישא עוד צעיר לימים היה דר בחמעלניק, והיה אז בדחקות גדול כל כך עד שלא היה בביתו ככר לחם ר"ל, וידוע לכל דרכו בקודש שלא להתנצל לשום בן אדם, ושלא לספר לשום נברא מגודל דחקותו, מחמת גודל אמונתו ובטחונו בהשם יתברך, שהכל הוא בהשגחה פרטית. עד שפעם אחת איסתייע מילתא בערב ש"ק לאחר הדלקת נרות שב"ק, שאז דרכן של הנשים ללכת אל בית חברותיהן, באתה אשה אחת משכיניו אל ביתו, אל הרבנית הצדיקת, ורבינו הסבא קדישא היה אז בבית המדרש, וראתה שם על השלחן מונחים שתי גלוסקאות שחורות, ולצדם שני נרות קטנות דולקות, שמתוך קוטנם לא האירו יפה את הבית, ועל הכירה עמדה קדירה עם כמה תפוחי אדמה. השכנה עשתה עצמה כאלו לא ראתה דבר כדי שלא לביישה, והיתה מדברת עם הרבנית הצדיקת בדברים שונים. בתוך כך בא רבינו הסבא קדישא מבית המדרש, כאשר פתח הדלת ואמר שבתא טבא, תיכף נתמלא הבית כולו אורה, ופניו היו בוערות אז כאבוקה של אש, עד שלא יכלו להביט בו, השכנה בראותה כל אלה, נבהלה מאוד מהמראה הלז ויצאה תיכף חוצה, ורצתה אחריה הרבנית הצדיקת והזהיר עליה בפקודת בעלה הקדוש, לבל תספר לשום איש מכל אשר ראו עיניה. השכנה בראותה כל אלה הבינה כי לא איש פשוט הוא, רק איש אלקים נורא הוא, וקבלה על עצמה לחוק שמהיום והלאה תשגיח עליהם בעינא פקיחא, ובכל פעם שלחה בצנעה מעט טרף לביתו, וגם זאת היה לה לחוק שעל כל שבת ויו"ט הביאה עוף לביתו. לימים כאשר כבר נהל רבינו הסבא קדישא את עדת קדשו בראדשיץ, ותלמידיו היו עוטרם לו מסביב על השלחן הטהור בסעודת הרגל, סיפר פעם לפניהם את מצבו הנ"ל שהיה לו בעת שדר בחמעלניק, ואיך שאשה אחת חמלה עליו והביאה לו בכל פעם מעט טרף לביתו, ועל כל שבת ויו"ט הביאה לו עוף, והוסיף לספר לפניהם: והנה דרכי היה מאז להיות בכל רגל ורגל אצל מו"ר הקדושים זי"ע, פעם אחת אירע לי מניעה שלא היה ביכולתי להיות בחג השבועות אצל מו"ר הקדוש מלובלין זי"ע, והוכרחתי

להכין לי על יום טוב בביתי, והשכנה שלחה לי עוף על יום טוב כדרכה, אמנם לא ידעה שכשם שלא היה לי על העוף, כך לא היה לי שני גראשין על השחיטה, מה אגיד לכם, העוף לא נשחט על היום טוב מאפס דמי השחיטה, כי גם אז לא יצאתי חוץ לגדרי, ולא הגדתי לשום איש ממצבי, אבל עתה הרחיב ה' לנו, ולא חסר לנו מכל טוב ב"ה. [נפלאות ח"א ג.].

ב.

פעם אחת בא לרבינו אחד מהני אורחי ופרחי, והגיש אליו מכתב בקשה, ורבינו שאל אותו מה מעשהו, והשיב כי הוא סובב במדינה לאסוף נדבות מחמת שהיה מקודם בעל פרנסה ועתה הורע מצב פרנסתו, מוכרח הוא להוציא פרנסתו באופן זה, ושאל אותו רבינו שנית משנה והשיב לא, קראת מקרא והשיב לא, האם תוכל להתפלל ולומר תהלים, אמר הן, ואמר לו רבינו כמה אתה מאסף בכל שבוע, והשיב כך וכך, ואמר לו רבינו אם כן תשאר אצלי, ותאכל אצלי ואתן לך הסכום הזה. והיה זאת לפלא בעיני כל, ושאל אותו החסיד המופלג המפורסם ר' יעקב לייב מינצבערג ז"ל, (שעוד נסע אל הרבי מלובלין ואח"כ נתקרב לרבינו הס"ק), מדוע מקרבו כל כך, והשיבו הס"ק שהכיר ממכתב הבקשה שהוא נכד להאשה טובת לב מחמעלניק, שריחמה עליו בעת שהיה דר שם והיה בדחקות גדול מאד, ולא גילה לשום איש כידוע, והאשה שדרה בשכינות כשנודע לה מזה וידעה שהוא לא רוצה לגלות דחקותו לשום איש, היתה מנחת מעות בכל יום בבוקר בדרך אצל המקוה שהלך שם לטבול, והוא הגביה זאת בתורת מציאה, וכשראה זאת פעם שניה ושלישית הבין כי לא אבידה הוא, רק אחד הניח זאת במכוון, וחקר ודרש עד שנתודע לו ששכינתו הדרה בחצירו עשתה זאת כדי להחיות נפשו, אם כן צריך להחזיק לה טובה, ולקרב את זרעה וזרע זרעה בכל מה דאפשר. [נפלאות ח"ב מ"א: בשם גיסו החסיד ר' חיים וועלטפרייד ע"ה, ששמע מהחסיד ר' נח מינצבערג ע"ה].

ג.

טרם התגלות רבינו הסבא קדישא היה דרכו בקודש, לכתת רגליו אל צדיקי הדור שהיה דבוק בהם, ולבלות משך רוב השנה אצלם, לקיים הכתוב (דברים י' כ) 'ובו

תדבק' בכל מאודו ונפשו, ומעט היה שבתו בביתו. פעם אחת בעת לכתו לקבל פני רבו הקדוש מלובלין אפס כספו המעט שלקח עמו בדרך, וגם צדה לא היה לו, ועברו כמה ימים שלא טעם שום דבר מאכל, כי דרכו בקודש היה שלא להתנצל ולהגייד לשום איש ממצבו, אפילו בדבר שהיה נוגע לסכנת נפשות ממש ר"ל, אלא היה מקבל הכל באהבה מגודל אמונתו ובטחונו בהשי"ת, שהכל הוא בהשגחה פרטית כידוע. ויהי באמצע הדרך, בעת שגדלה עליו חולשת הלב מאד, מצא אזור עור ובו כיס עם מעות הרבה, והיה נבוך ברעיונותיו כדת מה לעשות עם המציאה הלז, כי היה יכול לפטור הלחץ זו הדחק מביתו כרגע, וחשב זמן מה אם לקחת הכסף אם לא, עד שגמר בדעתו ליקח מהכסף אלא כדי מזון סעודה אחת ולא יותר, להחיות נפשו אשר היתה תלויה אז בחוט השערה, והכיס עם המעות הנשארים השליך תיכף בחזרה, כי ירא היה לקחת הכסף, שלא ירום לבבו מזה, כמאמר הכתוב (דברים ח יד) ורם לבבך ושכחת, ותלה בטחונו החזק בהשי"ת שלא יעזבהו הלאה. [נפלאות ח:].

חמעלניק

רבינו הסבא קדישא זצ"ל בימי חורפו טרם התגלותו, היה דרכו בקודש לנסוע אל כל צדיקי דורו, כדי להכירם ולשמש אותם, ולקחת מאתם איזו דרך בעבודת השי"ת, כאשר היה מרגלי בפיו הקדוש תמיד 'תיתי לי שזכיתי לשמש וליצוק מים על ידי מאה ועשרים תלמידי חכמים בעלי רוח הקודש'. והנה בהיותו דר בעיר חמעלניק היה דבוק אל הרה"ק רבי אליעזר ליפא זצ"ל משם, בן רביה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל, ומחבר ספר 'אורח לצדיק' על התורה, ועיקר שימושו היה, שמדי יום ביומו לפני תפילת שחרית של הרה"ק רבי אליעזר ליפא הלך הס"ק לחדר הרה"ק והדליק לו הלולקא ציבעך שלו, ואח"כ הלך משם לדרכו. והנה הרה"ק רבי אליעזר ליפא היה קפדן מאד כידוע, ועל מי שלא מילא רצונו תיכף כראוי הקפיד מאד, והקפדתו עשתה הרבה פעמים רושם לא טוב, והאנשים אשר היו יודעים ומכירים אותו צדיק, היו נזהרים מאד לבל יקפידו אותו, שלא יכוו בגחלתו

ח"ו, דאורייתא הוא דקא מרתחא ביה. [והנה נהוג היה בימים ההם, שלהיהודים החרדים היה תלויים להם פאטשיילע אדומה קצת מחוץ לכיסם, והיתה זאת סימן מובהק למען להבדילם משאר התושבים, ולא יתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם]. והנה באותן הימים ששימש לפניו רבינו הס"ק אירע, שחתנו הצעיר של הרה"ק אשר היה איזו שבועות אחר חתונתו, חמד לו לצון וגש אל איש אחר משם, והוציא לו בפניו את המטפחת אף אשר היתה תלוי' לו מאחוריו קצת חוצה, וכאשר נתוודע הדבר לחותנו הרה"ק מחמעלניק הקפיד עליו מאד, ואמר שמי שיוכל לעשות כזאת הוא קל שבקלים, עד שגרשו מביתו, ודרש מבתו שתקבל ממנו גט פטורין, [לפי שמעשיו מוכיחים שכבר הוא מהדור הצעיר הולכי קדימה, ומתלוצץ ממנהגן של ישראל העתיקים]. והס"ק בראותו את כל אלה נכנס אל הרה"ק בקודש פנימה, והשתדל לפניו לומר מה כל הרעש אם אברך צעיר כמותו יעשה כן דרך שחוק, וכי מחוייבים לרדפו כל כך בעבור זה, כעס עליו הרה"ק ואמר לו אתה גם כן כמוהו. ובראות הס"ק שאי אפשר לו לפעול בענין זה מאומה עזב את הדבר והלך לו לביתו. שוב פעם אחת אירע, שרבינו הסבא קדישא התאחר בבוקר לבא אל בית הרה"ק ולעשות לו שימושו, ויהי כבואו על מפתן בית הרב הקדוש מחמעלניק זצ"ל, קצף עליו הרה"ק ואמר לו: מדוע אחרת לבוא אלי לעת הקבוע לך בבוקר השכם, ועתה היה טוב לך לשבת עוד בביתך! ענה לו הסבא קדישא בתמימות שגם הוא היה צריך לעשן לו הלולקא שלו קודם תפלתו, ולזאת התאחר לבא אליו בזמן הקבוע! וכשמוע הרה"ק רבי אליעזר ליפא דברים אלו יוצאים מפי מרן הסבא קדישא נתמלא עליו רוגז, עוד יותר מבראשונה, על שהרהיב עוז בנפשו לענות לו כזאת, ושלחו מעל פניו. ומרן הס"ק פנה לביתו לשלום. לימים אירע שמרן הרבי מלובלין ערך נשואין לאחד מבניו, ועל החתונה ההוא היו רוב צדיקי הדור, יותר ממאה ועשרים בעלי רוח הקודש, ועל צבאם היה הני תרי אשלי רברבי בדחני דמלכא, רבינו הסבא קדישא וחבירו הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זצ"ל. ויהי אחר הסעודה לפני ברכת המזון, התחפש הסבא קדישא וישם מסוה על פניו, ועל לבו בצד ימין הדביק נייר שמות קרוע מ'והוא רחום' דתחנון, (ובמחשבתו הקדושה היה ליסר הרבה

מהחסידיים והלומדים, שהקילו מאד באמירת התחנון, ובפרט 'והוא רחום' שהוא כמה פיוטים, יש שקיצרו מלומר כולו וחסרו כמה פזמונים, ויש שמנעו לגמרי מלומר 'והוא רחום' וישלימו תחתיו בלימוד איזה דף גמ' או פרק משניות, ולא היתה דעתו נוחה בזה), ועל צדו השמאלית הדביק אטמא דבשרא, ועלה על השלחן לשמח חתן וכלה, והרבי מלובלין התענג באמריו המתוקים, המשמחים אלקים ואנשים. ולהיות שהרבי מלובלין הבין כונתו הנ"ל ע"כ באמצע אמריו קרא אליו הרבי מלובלין בשמו, וניגש אליו רבינו הסבא קדישא, וישם הרבי מלובלין את ידו עליו ושאלו מה הלבשת עליך, וענה לו רבינו הסבא קדישא בדרך צחות על איזה צד הרבי שואל, וענהו הרבי מלובלין בשחוק קל, והראה לו באצבע על הנייר שמות הקרוע, ואמר אליו הרבי על צד הזה אני שואל! וענה לו רבינו הסבא קדישא כמתאנח ואמר לו, זה הוא 'והוא רחום הארוך' מתחנון, הצועק מרה על החסידיים והלומדים שבזמננו, שקורעין ממנו חתיכות חתיכות, ומתחנון אליהם מאד בבקשה עד מתי תקרעו אותי לגזרים, ולמה נגרעתי מכל סדר התפלה לחתוך ממני חתיכות, וייטב הדברים מאד בעיני הרבי מלובלין, כי בעת אמרו הדברים הקדושים מעמקא דליבא, שבו אז הרבה אנשים על זה, וקבלו על עצמם שלא להקל עוד באמירת 'והוא רחום' מהיום והלאה. והנה הרה"ק רבי אליעזר ליפא מחמעלניק זצ"ל שגם הוא היה שם הוצרך לצאת חוצה, עוד טרם שהתחיל הס"ק את הבדחנות, ועכשיו שחזר וראה איך שהס"ק דורש, וכל המסובין שותים בצמא את דבריו הקדושים המלאים יראת שמים, הרע מאד בעיניו, וצעק עליו ואמר, מה הוא דובר שם פטומי מיילי בעלמא? רבינו הסבא קדישא בשמעו דברים אלו יצאו מפי אותו צדיק אשתומם כשעה חדא, והפסיק תיכף מלומר הבדחנות, וכלימה כסתה את פניו, מגודל חולשת דעתו מהדיבורים האלו לעיני העדה הקדושה הזאת, וכי גם שראה שעם הדיבורים האלו לוקח ממנו המדרגות, ועמד שם על השלחן כמבוהל, כי לא ידע איך לשית עצה בנפשו, ואיך להגיד לאיש שיחו שיוציאו ממצוקתו, כי נכלם מאד להגיד לאיש זר מזה, כי דברים כאלו לא היה יכול למסור רק לידיד נפשו מנוער אשר הורגל עמו, ולא מצא תיכף איש כזה שיוכל למסור לו הדברים. והנה

כאשר עמד שם זמן מה ולא מצא שום איש, שיספר לו את אשר קרהו להוציאו ממצוקתו, חיזק את עצמו וחגר עוז במתניו, והמשיך לומר עוד בדחנות, אמנם מיד כשאך התחיל לומר הבדחנות שוב צעק עליו הרה"ק ר' ליפא בקול, מה דובר הוא שם פטומי מילי ושטותים בעלמא. ובאמרו הדברים הפסיק תיכף רבינו הסבא קדישא מלומר הבדחנות, ונבהל עוד יותר מקודם, כי בזאת הפעם הרגיש שלוקח ממנו כל המדרגות, ומאד נחלשה דעתו אז מהדיבורים האלו, ועלמא דחיקא ליה טובא, ולא ידע לשית עצות בנפשו, והלך אנה ואנה על השלחן, וחיפש היטב אוהב אחד שיוכל להשיח לפניו את דאגתו ומרירות לבו וחולשת דעתו, אשר גברה עליו מאד, ולא מצא תיכף איש כזה. והביט עוד הפעם סביב הבית וחיפש היטב, עד שמצא את שאהבה נפשו, ידידו מנוער הרה"ק המפורסם מרן רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע. והנה בראותו את הרה"ק מראפשיץ נתמלא שמחה וחדוה, ואחז אותו בידיו ואמר אליו אותך בקשתי, ומי יודע מה היה עמי אם לא מצאתי אותך עתה, ויספר לו את אשר קרהו פה לפני איזה רגעים, ואיננו יודע איך לשית עצות בנפשו, ועלמא דחיקא ליה טובא, ע"כ ידיד נפשי תן לי עצה בזה, כי לב יודע מרת נפשו, ואתה הנך יודע היטב כל היגיעות והטרחות שיגעתי וטרחתי ועבדתי בעבודת השי"ת, וכל התלאות ודחקות שסבלתי עבור יודישקייט, ועתה יחפוץ לקחת זאת ממני. וכששמע זאת הרה"ק מראפשיץ הכה על כתפו בדרך חיבה, וענה ואמר לו, בעריל אל תדאג מאומה, אם אני פה יהיה הכל על נכון בעזהש"י, ולא יאונה לך כל און! הרה"ק מראפשיץ התחפש תיכף וישם גם הוא על פניו מסוה, ועלה על השלחן לומר בדחנות כדרך הבדחנים, והתחיל למנות שבחם של המסובין שם, ואמר בלשון זה, הנה מסובים פה עדה יקרה מפז ומפנינים יקרה, צדיקים חסידים קדושי ארץ, שרפים בעלי רוח הקודש, ועתה אבקשה נא אחת מכם, שתענו נא לי מה שאני שואל מכם, וענה ואמר בקול רם: אמרו האמת, האם נמצא א מענטש וואס זאל האבין אזוי פיל געהאריוועט און פערשווארצט זיך אויף אידישקייט מימות מרן הבעש"ט כמו ר' בעריל שלנו? ויענו ויאמרו כולם בפה אחד: אמת, לא נמצא איש כזה אשר טרח ועמל ויגע הרבה בכל מיני יגיעות בעבודת השי"ת מימות מרן

הבעש"ט הק' כמו ר' בעריל שלנו! ושוב אמר בפעם השנייה: אמרו האמת, הנמצא איש אשר עינה וסיגף עצמו בתעניות וסיגופים, וכיתת רגליו לצדיקי דורו במסירות נפש, מימות מרן הבעש"ט הק' עד היום, ? ויענו כולם ויאמרו: אמת, לא נמצא איש אשר עינה את עצמו ועבד במסירות נפש כזה מימות הבעש"ט הק' כמו ר' בעריל שלנו! ושוב אמר: אמרו נא האמת, אם ר' בעריל שלנו הוא ירא חטא מרבים באמת לאמתו? ויענו כולם ויאמרו: אמת, ר' בעריל שלנו הוא ירא שמים וירא חטא מרבים באמת לאמתו! אז ירד הרה"ק מראפשיץ זי"ע מעל השלחן, ואמר לרבינו הסבא קדישא, ועתה אם התחלת במצוה לך וגמור עבודתך, ואמור להם בדחנות, לשמח לבות בני ישראל בשמחה של מצוה, ומעתה אין לך לפחוד משום נברא ב"ה, ואין לך להתבייש לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, ומאחר שעדה קדושה ויקרה כזו העידו עליך כזאת, אין עוד איש שיוכל להרע לך מעתה, ואשריך וטוב חלקך שעדה קדושה העידו עליך כזה. ואכן לאחר שאמר אליו הרה"ק מראפשיץ הדיבורים האלו הרגיש בעצמו שנעשה בריה חדשה, ועלה על השלחן והתחיל לשמח את הנאספים ביתר שאת, וכה אמר: הן אמת שכתוב בתורה 'כתית' שאם תרצה לכתת ולשבר לב ישראל, שלא יזוח דעתו עליו בעבודת הוי"ה, 'למאור' עכ"פ תראה שגם יאיר ויזהיר כזוהר הרקיע, אבל לא כתית למנחות, שתשבר אותו כל כך שיהיה מונח על ידי זה בעצבות חלילה, זאת לא צותה התורה הקדושה! והרה"ק מחמעלניק בראותו כל אלה הלך מעל השלחן מחולשת דעתו, והס"ק גמר בדחנותיו בשמחה של מצוה ביתר עוז, ובמתיקות לשונו הקדוש השיב רבים מעון, (לימים אחר זה המעשה נתפייס הרה"ק ר' אליעזר ליפא זצ"ל עם רבינו, ונעשה אח"כ לאוהב נאמן).

והנה לאחר ברכת המזון כאשר הלכו משם המסובין לביתם, נגש רבינו הסבא קדישא אל הרה"ק מראפשיץ והלכו ביחד אל האכסניא, ואמר לו רבינו הסבא קדישא, תדע ידידי בבואך אלי אז החייתני ממש, ומיום הולדי עד עתה לא הייתי עוד במצוקה כזאת, וכל המאורעות והרפתקאות דעברו עלי מיום הולדי, כאין נחשבו עד השעה הזאת, כי כל עבודתי שעבדתי עד הנה בכל כוחי ומאמצי נפשי, היו אז בסכנה גדולה, ובושתי מאד ולא הרהבתי עוז לגשת אל מוריני הרבי מלובלין

ולהגיד לו מזה, ואמנם זאת היה בעזרי כי נזכרתי מדברי רבינו מלובלין שאמר פעם אחת, 'שאצל אוהב נאמן יכולים להושע כמו אצל רבי', וסיים בזה"ל אפגעהיטען זאל'ן מיר ווערין פון א הקפדה פון א צדיק, מען קען זיך גאר נישט אויסקויפען פון זיי! [נפלאות ח"א ג: בשם דודו הה"צ רבי יוסף ברוך גאטשאל זצ"ל מלאדז נכד הס"ק, ששמע מהה"צ רבי יחיאל הורוויץ מפאקשיוויניצא זצ"ל. ושם ל"א: מ"ה. בשם ש"ב הה"צ רבי חיים אשר פינקלער זצ"ל מראדשיץ נכד הס"ק].

החתונה באוסטילא

מפורסם בעולם החתונה הגדולה שהיה באוסטילא, שהיה שם צדיקים וגדולי ארץ, ושבעים ושתיים מהם היה מלובשים בגדי משי לבנים (ווייסע יוביצעס), והמחותן הרה"ק האוהב ישראל מאפטא היה היושב ראש על השמחה, גם רבינו הסבא קדישא שהיה אז עוד רך בשנים היה על החתונה הגדולה, והיה ממושיטי המאכלים להאורחים הצדיקים הללו, היושבים על פני השלחן, כדרכו בקודש להדר על שימוש ת"ח, והוא היה מי שאמר בדחנות על החתונה הזאת בלשון פוליש, ומקום מושבו היה אחורי כסאו של רבו האוהב ישראל. בתוך כך פנה הה"ק לאחוריו, מקום שהס"ק היה, ואמר לו: בעריל לעב, אתה רואה את הגדולה והכבוד אשר שורר על זה השלחן? אני ירא מאד אם אינני מן הכת שכתוב בהם ומשלם לשונאיו אל פניו וכו' ח"ו! והשיב לו רבינו הסבא קדישא בצחות לשונו: כפי מה שצייר לנו הרבי תמיד מדת טובו של הקב"ה, אני בטוח שלא יעשה כזאת לרבינו! ונהנה האוהב ישראל מדבריו מאוד. והנה בעת שהושיט הס"ק מאכל לצדיק אחד אירע לו אונס, שנשפך מעט רוטב על מלבוש לבן של אחד מהם, וכעס עליו הצדיק הנ"ל, וגער על רבינו על שלכלך את מלבושו. אחרי הכעס והגערה עלה הסבא קדישא על הספסל ותירץ את עצמו, ואמר: אינני יודע מדוע חרה עלי כל כך, כי אינני אשם בדבר כלל, כי היה לי 'קשיא' (לשון דמשתמע גם למאכל 'קאשע' שעורכים לסעודה ע"י ששופכין עליו מים) על 'הוואסע יוביצע' שלו הוצרכתי לשפוך אותה עם רוטב! והוטב דבריו באזני כל השומעים, שרמז בדרך אגב על הבגד לבן שלו

שאינו ראוי לזה. וטרם שהתחיל הס"ק לומר הבדחנות הכריז מקודם, שמי שלא תיקן עוד חטאת נעורים בל ירקוד על החתונה הזאת! והנה בעת אמרו הבדחנות לא היה שם אחד שלא בכה בדמעות שלישי ושלא הרהר בתשובה, וכלם בפה אחד העידו שמעולם לא הגיעו לידי תשובה מאהבה באופן כזה כמו אז, כי באמרו הבדחנות חשב חטאם של המון העם אשר היו שם, את אשר עשו בחדרי חדרים מימי הולדם, ונפח בכולם רוח קדושה, עד שהשיב את לבם לאביהם שבשמים באמרותיו המתוקים. אח"כ הלך וניגש אל השלחן הטהור, והיה מונה שבחן של הצדיקים שהיו מסובים שמה, ובהגיע אל הרה"ק רבי יעקב זצ"ל ממאגילניצא בן רביה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל אמר עליו הס"ק שאין תוכו כברו! באמרו זאת נחוורו מאד פני הרה"ק רבי יעקב מהדיבורים האלו, ומאד נכלם מזה. ורבינו הסבא קדישא בראותו חולשת דעתו של הרה"ק ועד היכן הדברים מגיעין, אמר תיכף פירושם של הדיבורים הקדושים, שהרה"ק רבי יעקב הוא הצנע לכת גדול, ומאד מסתיר הליכתו בקודש, עד שאין מראה לחוץ אפילו אחד מני אלף מצדקתו וקדושתו, הבווערת ונחקקת בלבו הטהור! ובדברים האלו השיב נפשו השוקקה. ואח"כ אמר רבינו הסבא קדישא, שע"כ לא אמר מתחלה דברים כהווייתן, מחמת שראה גודל הצנע לכתו בקודש, ומאד קנאו אותו שרפי מעלה בעבודתו, וחפשו למצא עילה לקטרג עליו, לכן השתיק אותם והמתיקן בדיבורים האלו ובחולשת דעתו. וכאשר הפסיק הס"ק את הבדחנות אמר לו הרה"ק רבי מאיר'ל זי"ע מאפטא: אינך מבין איזו דברים יקרים שאמרת בבדיחותא! [ויחשוב הס"ק שבאלו הדיבורים שאמר לו הה"ק מאפטא כבר חתם את גורלו שיהיה 'בדחן' על כל ימי חייו, ותו לא], והשיב לו רבינו: אתם עוסקים ברזי דאורייתא ולי אתם עושים בדחן? השיב לו על זה הה"ק מאפטא: הנני נותן לך תקיעת כף שעוד יסתופפו בצלך אלפי חסידים! ולימים כשהגיע זמן הנהגת רבינו הסב"ק התרעם עליו הה"ק מאפטא על זה, ושלח לו הס"ק לאמור: יזכור נא אדמו"ר התקיעת כף שנתן לי. והנה בשבת קודש היה שמה ציבור גדול, והלחץ והדחק היתה אין לשער, עד שהה"ק מאפטא ברח דרך החלון, והחביא בחדר על העליה סגור ומסוגר, ורק מתי מספר מיחידי סגולה דחקו

עצמם אל הקודש פנימה לסעודה שלישית, גם החסיד ר' חיים ז"ל מקשאנוב מחסידי הה"ק רבי ראובן הלוי הורוויץ זצ"ל מדזארנאווע, בעל דודאים בשדה, (אבי הה"צ רבי יהודא ליבוש הלוי זצ"ל, חותן הה"ק רבי ישראל יצחק באראן זצ"ל מראדשיץ בן הס"ק), ובעת הסעודה העמיד החסיד הנזכר יין על שלחן האוהב ישראל בעבור רבו הנ"ל, וכשמוע האוהב ישראל את שם הה"ק מדזארנאווע התחיל לאמר עליו גדולות ונפלאות, ובין הדברים אמר עליו שפיו הקדוש סגור ומסוגר בשנים עשר מסגרות! [נפלאות ח"א י:, ושם ל"ז בשם ש"ב החסיד ר' נתן דוד באראן ז"ל מגרשקאוויטץ, ששמע מאביו הרב בעריש שמואל באראן ע"ה נכד הס"ק, ושם נ"ו בשם ש"ב הה"צ רבי יעקב הורוויץ זצ"ל מפיעטרקאוו, ששמע מחותנו הה"צ רבי מאיר מנחם פינקלער זצ"ל מראדשיץ נכד הס"ק. ובח"ב מ"ט: בשם הגה"צ רבי שמחה זצ"ל אב"ד דק"ק קלימענטוב יצ"ו, ששמע מהגה"צ מאזיראוו זצ"ל, ששמע מהחסיד ב"ר חיים מקשאנוב ז"ל בעל המעשה].